

NBVT gaat circulair gebruik van hardhout opschalen

Hout is momenteel koploper in het project Circulaire Geveleconomie. Partijen werken aan het opschalen van de inzameling van hardhout uit met name de renovatie. Als daar een goed verdienmodel voor kan worden ontwikkeld, zijn er wellicht ook mogelijkheden voor inzameling van naaldhout én voor ander bouwhout dan gevelelementen.

Ludo Schennink

kent de vraag of het wel zinvol is dat de NBVT deelneemt aan het project Circulaire Geveleconomie. Want hout is als biobased materiaal van zichzelf toch al circulair? 'Ja, dat klopt. Maar dan moet je wel eerst benoemen wat circulair is. Vanuit de biologische kringloop gezien is hout circulair. Maar er is meer. Vanuit de materiaalkringloop wil je een zo hoogwaardig mogelijk hergebruik, uitgaande

van de R-ladder voor circulariteit. Re-use staat dan boven recycling. Gebruikt hout wil je weer inzetten als hout. Dat is ook gunstig voor de CO₂-opslag in het materiaal. Daar komt nog bij dat er een uitgebreide producentverantwoordelijkheid aan gaat komen, waarbij producenten verantwoordelijk worden voor circulair hergebruik van hun producten. Ik ben dan ook blij dat de NBVT en mijn voorgangers op deze plek gekozen hebben om deel te nemen aan dit project. Je kunt beter aangesloten zijn dan ermee geconfronteerd worden. Al realiseer ik me ook dat er voor de timmerindustrie al heel veel andere nieuwe uitdagingen zijn.'

Teamlid Circulaire Geveleconomie

Ludo Schennink is namens de NBVT lid van het Team Circulaire Geveleconomie. Hij volgde op die plek Helmer Weterings op, die vanaf de start vanuit de NBVT bij het project betrokken was. De Circulaire Geveleconomie is een initiatief van vijf brancheorganisaties in de gevelbouw: de Vereniging Metalen Ramen en Gevelbranche (VMRG), Vereniging Kunststof Gevelelementenindustrie (VKG), Nederlandse Branchevereniging voor de Timmerindustrie (NBVT), Bouwend Nederland Vakgroep Glas en Algemene Branchevereniging Hang- en Sluitwerk (VHS).

Dat hout voorop loopt in het project, vindt Ludo niet zo vreemd. 'Hout is namelijk goed aanpasbaar. Houten delen zijn na te bewerken en zijn daarmee grotendeels herbruikbaar. Andere materialen zijn dat vaak niet of veel minder. Die moet je dan terugbrengen tot de oorspronkelijke grondstoffen.'

Uitkomsten pilots

Om te kijken wat er mogelijk is in hergebruik van hout zijn de afgelopen tijd diverse pilots gehouden. 'We hebben de pilots gedraaid met Stichting Insert en twaalf timmerfabrikanten. Insert is een samenwerkingsverband van onder meer twaalf sloop- en recyclingbedrijven, gericht op circulair materiaalgebruik. We hebben gekeken naar welke materiaalstromen interessant zijn. Wat belangrijk is, is dat je kunt opschalen. Daarvoor heb je continuïteit nodig in je input van materialen. Dan zie je dat één op één hergebruik van gevelelementen of puin daarvoor niet realistisch is. Dat gebeurt wel, maar dat is vooral in specifieke projecten met eenmalig hergebruik. Dat geldt ook voor buitendeuren. Die worden vervangen omdat ze niet meer aan de eisen voldoen, maar vinden nog wel hun weg naar hergebruik, bijvoorbeeld op plekken waar minder hoge eisen worden gesteld of bij particulieren. Prima, maar daar kun je geen reguliere stroom van maken.'

'Uit de pilots bleek ook dat we vooral moeten inzetten op renovatie. Die markt is veel groter dan wat er uit de sloop komt. Dan gaat het vooral om deuren en ramen. Dat is een behoorlijk constante stroom van producten die veel met elkaar overeenkomen. In de renovatie zijn het vooral deze draaiende delen die worden vervangen, terwijl de kozijnen een upgrade of refurbishing krijgen zodat ze weer voldoen aan de huidige eisen. Dat kan in hout dus vrij gemakkelijk, door bijvoorbeeld de sponningen aan te passen aan dikker, beter isolerend glas en aan nieuwe draaiende delen. Dat past natuurlijk uitstekend bij het streven naar hergebruik op een zo hoog mogelijk trede van de R-ladder. Mooi is daarbij dat ook opdrachtgevers dit voordeel van aanpasbaarheid inmiddels zien en daarom op voorhand weer vaker kiezen voor hout in de gevel.'

Vingerlassen en lamineren

De ramen en deuren die uit de renovatie komen, zijn uiteraard niet meer één op één als product te hergebruiken. Het is niet voor niets dat ze worden vervangen. 'Ze worden door Insert verzaagd en vervolgens gevingerlast en gelamineerd tot nieuw hout voor kozijnen en deuren. Het hout wat er afgezaagd wordt, gaat als grondstof naar de

spaanplaatindustrie en wordt dus ook hergebruikt. Op dit moment doen we dat alleen met hardhouten kozijnen en deuren. Dat is een materiaal waar de meeste waarde in zit en waar je dus een verdienmodel voor kunt ontwikkelen. Er gaat in de bewerking namelijk best veel arbeid zitten. Inmiddels heeft Insert in de persoon van Christiaan Wallet iemand aangenomen om dit project verder te leiden. Daarmee heeft het een stevige basis gekregen.'

'We moeten dat verdienmodel nog wel verder ontwikkelen. We zijn bezig om een propositieplan te maken om het voor de NBVT-leden interessant te maken. Daarbij denken we ook aan certificaten zodat de leden richting opdrachtgevers kunnen aantonen wat ze doen en hoeveel CO₂ ze daarmee besparen. Ook moeten we de kwaliteit waarborgen. In principe is die hetzelfde als van nieuw hout. Maar je kunt ook denken aan wat laagwaardiger houtproductie voor plekken waar het meer beschut zit, bijvoorbeeld in aluminium-hout-kozijnen. Overigens kan Insert dit hout leveren met het fsc-r certificaat (een keurmerk voor gerecycled hout).'

Industrialisatie

'Het verdienmodel hangt ook samen met de opschaling. Door op te schalen kun je stappen zetten naar automatisering en industrialisatie. We werken daarvoor onder meer samen met TNO en de Hogeschool van Amsterdam. Met TNO doen we onderzoek naar scanners en software, die ijzer in hardhout kunnen opsporen, maar wellicht ook gelijk de houtsoort kunnen bepalen en zelfs kunnen aangeven hoe je er zo gunstig mogelijk bruikbare latten uit kunt zagen. IJzervrij maken en dergelijke laat Insert nu doen door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Dat is mooi in deze opstartfase, maar je kunt die mensen niet de hele dag op grote schaal inzetten voor dat soort werk.'

Voor de opschaling is uiteraard ook een uitgebreidere inzameling nodig. 'De bij Insert aangesloten slopers gaan hardhout apart houden. Daarnaast willen we de timmerindustrie hiertoe stimuleren. De bedrijven nemen bij vervanging de oude kozijnen toch al mee. Enige verschil is dat ze nu in een aparte bak moeten komen. En het is voor hergebruik wel belangrijk dat ze ervoor zorgen dat het hout droog blijft en niet in het water komt te staan. Dat zal dus betekenen dat het niet in een open maar in een gesloten container moet worden ingezameld.'

Vervolgstappen

Ondertussen kijken NBVT en Insert ook naar andere partijen binnen de Circulaire Geveleconomie: glas en hang- en sluitwerk. 'Vooral de glasbranche is goed bezig, met hergebruik van ruiten voor nieuw isolatieglas. Wellicht kunnen wij daarbij aansluiten door het glas heel uit de elementen te halen zodat dat kan worden hergebruikt. Hang- en sluitwerk zou je wellicht kunnen hergebruiken of refurbishen. Maar het is aan die branches zelf om te kijken wat ze daarmee kunnen.'

Intern kijkt de NBVT ook al verder dan alleen hardhout en alleen de gevel. 'Als de automatisering en industrialisering lukt, dan is hergebruik wellicht ook voor naaldhout interessant. En dat geldt dan ook voor ander hout dan alleen van kozijnen, ramen en deuren. Tot nu toe waren we vanuit het project Circulaire Geveleconomie uiteraard gericht op de gevel, maar er is in de timmerindustrie veel meer houtgebruik, zoals trappen, binnendeuren, houtskeletbouw-elementen etc. Daar zit vanuit oogpunt van hergebruik veel overlap in.'